

SİRKÜ : 2004/17
Konu : 2004 Yılı İkinci Geçici Vergi Dönemi
Enflasyon Düzeltmesi

KAYSERİ
08.07.2004

Muhasebe Müdürlüğü'ne

Bilindiği üzere 30.12.2003 tarih ve 25332 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5024 Sayılı Kanun ile enflasyon düzeltmesi uygulaması vergi mevzuatımıza girmiş bulunmaktadır. Söz konusu kanun ile 31.12.2003 tarihli bilançonun düzeltilmesi ve 01.01.2004 tarihinden itibaren gerekli şartların oluşması halinde geçici vergi dönemlerinde yapılacak enflasyon düzeltmesi ile ilgili esaslar belirtilmiştir. Konu ile ilgili olarak yayımlanan,

- o VUK 328 Sıra No.lu Genel Tebliğinde 31.12.2003 tarihli bilançonun düzeltilmesi,
- o VUK 333 Sıra No.lu Genel Tebliğinde 01.01.2004 tarihinden itibaren alınan iktisadi kıymetler ile bu tarihten önce aktifte kayıtlı olan iktisadi kıymetlere uygulanacak amortisman oranları,
- o VUK 2 ve 4 No.lu Sirkülelerinde enflasyon düzeltmesi uygulamaları,
- o VUK 6 No.lu Sirkülelerinde 30.06.2004 tarihli 2004 yılı ikinci Geçici Vergi dönemi enflasyon düzeltmesi,
- o 12 No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğinde düzeltme işlemlerine ilişkin muhasebe kayıtları ile ilgili açıklamalar yapılmıştır.

Yapılan bu açıklamaların özeti aşağıdaki gibidir.

1-) 31.12.2003 tarihli bilançonun enflasyon düzeltmesi işlemleri VUK 328 Sıra No.lu Genel Tebliğinde yer alan açıklamalar çerçevesinde yapılacak ve düzelmeye ilişkin kayıtlar bu Sirkülerin (5.) bölümünde belirtilen işlem sırasına göre en geç 10 Ağustos 2004 tarihine kadar kanuni defterlere kaydedilecektir.

2-) 5024 sayılı Kanun ile hem 31.12.2003 tarihli bilançonun düzeltilmesi hem de 2004 yılı içerisinde gerekli olan şartların oluşması halinde enflasyon düzeltmesi yapılması ile ilgili açıklamalar yapılmıştır.

Söz konusu Kanuna göre fiyat endeksindeki artışın (TEFE) geçici vergi dönemlerinde üçer aylık dönemlerin son ayı dahil önceki otuzaltı aylık dönemde %100'den ve son oniki aylık dönemde % 10'dan fazla olması halinde bilanço ve gelir tablosunun enflasyon düzeltmesine tabi tutulması gerekmektedir. Bu Kanunda Bakanlar Kuruluna % 100 oranını % 35'e kadar indirme veya tekrar kanuni seviyesine kadar yükseltme, % 10 oranını ise % 25'e kadar çıkarma veya tekrar kanuni seviyesine kadar indirme yetkisi verilmiştir.

DİE tarafından açıklanan Haziran/2004 dönemi TEFE oranlarına göre; son 36 aylık dönemde TEFE artışı %110,3 ve son 12 aylık dönemde TEFE artışı %10,53 olarak gerçekleşmiştir. Bu durumda 30.06.2004 tarihinde enflasyon düzeltmesi yapılması için gerekli olan şartların oluşması sebebiyle 2004 yılı ikinci geçici vergi döneminde mali tablolar hazırlanırken enflasyona göre düzeltilmiş tutarların dikkate alınması gerekmektedir.

Gelirler Genel Müdürlüğünce yayımlanan 06.07.2004 tarih ve 6 no.lu VUK Sirkülerinde 30.06.2004 tarihi itibarıyla enflasyon düzeltmesi yapılması için gerekli olan şartların oluştuğu ve 2004 yılının ikinci geçici vergi dönemi sonu itibarıyla enflasyon düzeltmesine ilişkin işlemlerin 10 Ağustos 2004 (2004 yılının ikinci geçici vergi döneminin beyanname verme tarihi) tarihine kadar tamamlanması gerektiği belirtilmiştir.

3-) 2004 yılının ilk altı aylık dönemini kapsayan ikinci geçici vergi döneminde geçici vergi matrahının tespitinde dikkate alınacak hususlar aşağıdaki gibidir.

2004 yılının ikinci geçici vergi döneminde geçici vergi matrahının tespitinde hesapların dönem başı açılış tutarları olarak 31.12.2003 tarihli düzeltilmiş değerleri esas alınacaktır.

Buna göre sabit kıymetlerin amortismanına esas bedelleri enflasyon düzeltmesi yapıldıktan sonraki değerler olacaktır.

01.01.2004 tarihinden önce aktifte kayıtlı bulunan sabit kıymetlerin amortismanına esas bedelleri (2.) geçici vergi dönemi sonu itibarıyla yapılacak enflasyon düzeltmesi sonrası oluşan değerler olacak, ancak bu kıymetler tamamen itfa edilinceye kadar başlangıçta kullanılan amortisman oranları uygulanmaya devam edilecektir.

01.01.2004 tarihinden itibaren aktife alınan iktisadi kıymetlerin amortismanına esas bedelleri (2.) geçici vergi dönemi sonu itibarıyla yapılacak enflasyon düzeltmesi sonrası oluşan değerler olacak, bu sabit kıymetler üzerinden ayrılacak amortismanlarda ise VUK 333 Sıra No.lu Genel Tebliği ile faydalı ömür esasına göre belirlenmiş oranlar kullanılacaktır. Bu tebliğ ekindeki amortisman listelerinde bulunmayan iktisadi kıymetlerin amortisman oranlarının belirlenmesi için Defterdarlıklara müracaat edilmesi gerekmektedir.

Sabit kıymetlerin elden çıkarılması halinde bunların maliyet bedeli olarak, düzeltilmiş değerleri esas alınacaktır.

01.01.2004 tarihinden itibaren yeniden değerlendirme, LİFO ve maliyet artış fonu uygulamaları kaldırılmıştır.

4-) Enflasyon düzeltmesine ilişkin muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır.

4.1-) 31.12.2003 tarihli bilançonun düzeltme kayıtları

Enflasyon düzeltmeleri, ilgili kıymetlere ait fark hesaplarına ve enflasyon düzeltme hesabına kaydedilecektir. Enflasyon fark hesapları, parasal olmayan kıymetlerin düzeltme işlemleri sonucunda oluşan farklarının kaydedildiği tali hesaplardır ve enflasyon düzeltme hesabı ile karşılıklı olarak çalışırlar.

Parasal olmayan varlıkların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonucu oluşan farklar **“698- Enflasyon Düzeltme Hesabının”** alacağına, parasal olmayan kaynakların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonucu oluşan farklar ile sıfırlanması gereken özkaynak kalemleri (MDV, geçmiş yıllar karları vb.) ise **“698- Enflasyon Düzeltme Hesabının”** borcuna kaydedilir. 698- Enflasyon Düzeltme Hesabının bakiyesi “570- Geçmiş Yıllar Karları” hesabına veya “580- Geçmiş Yıllar Zararları” hesabına aktarılarak kapatılmalıdır.

4.2-) 30.06.2004 tarihli mali tabloların değerlerinin düzeltilmesi işlemlerinin muhasebe kayıtları

Mali tabloların (bilanço, gelir tablosu) düzeltilmesi sonucu oluşan farklar **“698- Enflasyon Düzeltme Hesabına”** kaydedilmelidir.

Bu hesap, alacak ve borç kalanı vermesi durumuna göre, **“648- Enflasyon Düzeltmesi Karları”** veya **“658- Enflasyon Düzeltmesi Zararları”** hesabına devredilerek kapatılır.

Enflasyon düzeltmesi sonucu oluşan tutarlar 698- Enflasyon Düzeltme Hesabı ile karşılıklı olarak çalışan varlık ve kaynaklar ile gelir tablosu hesaplarına ait fark hesaplarına

kaydedilmelidir. Fark hesapları ilgili hesapların altında tali hesap olarak açılmalıdır. Bu tali hesapların her bir varlık veya kaynak kalemi için ayrı bir tali hesap açılması veya bir kebir hesabı için tek bir tali hesap açılarak yardımcı tablolar ile enflasyon farklarının izlenmesi hususunda Maliye Bakanlığınca her hangi bir açıklama yapıncaya kadar işletmelerin kendi yapılarını değerlendirerek karar vermeleri gerekmektedir.

4.3-) Sermaye Hesabının Düzeltilmesine İlişkin Muhasebe Kaydı

500-Sermaye hesabının düzeltilmesi ile ilgili olarak 12 Seri No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğinde özel düzenlemeler getirilmiş olup, bunlar aşağıdaki gibidir.

Ödenmiş sermaye tutarının enflasyon düzeltilmesine tabi tutulması sonucunda ödenmiş sermaye tutarında meydana gelen artışlar “**502- Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları**” hesabına, azalışlar ise “**503- Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları**” hesabına ve bu hesaplara karşılık olarak “698- Enflasyon Düzeltme Hesabı” alacak veya borç olarak kaydedilmelidir.

Ödenmiş sermaye tutarının enflasyon düzeltilmesine tabi tutulması sonucunda ödenmiş sermaye tutarında meydana gelen artışlar 502- Sermaye Düzeltmesi Olumlu farkları hesabının alacağına, izleyen dönemde enflasyon oranının düşmesi sonucu taşıma işleminden ortaya çıkan azalışlar ise bu hesabın borcuna kaydedilmelidir. Bu farkların sermayeye eklenmesi durumunda “500- Sermaye Hesabı”nın alacağına karşılık bu hesap borçlandırılmalıdır.

Ödenmiş sermaye tutarının ilk kez enflasyon düzeltilmesine tabi tutulması sonucu ödenmiş sermaye tutarında azalış meydana gelmesi durumunda 503- Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları hesabın borcuna kaydedilmeli, izleyen dönemlerde düzeltme sonucunda ortaya çıkan olumlu farklar önce bu hesaptaki tutardan mahsup edilerek, varsa kalan kısım “502- Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farklar” hesabına alacak yazılmalıdır.

4.4-) Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri ve Hakedişleri Hesaplarının Düzeltilmesine İlişkin Muhasebe Kaydı

“17- Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri” hesap grubundaki yıllara yaygın inşaat işlerine ilişkin maliyetlerin ve “35- Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri” hesap grubundaki hakediş bedellerinin düzeltilmesinden ortaya çıkan farklar, “**697- Yıllara Yaygın İnşaat Enflasyon Düzeltme Hesabında**” izlenmelidir.

Bu hesap alacak ve borç kalanı vermesine göre “**178- Yıllara Yaygın İnşaat Enflasyon Düzeltme Hesabı**” veya “**358- Yıllara Yaygın İnşaat Enflasyon Düzeltme Hesabı**” na devredilerek kapatılır.

697- Hesabın borç kalanının aktarılarak proje bazında açılacak tali hesaplar düzeyinde izlendiği “**178- Yıllara Yaygın İnşaat Enflasyon Düzeltme Hesabının**” bakiyesi geçici kabule kadar bu hesapta bekletilir. Geçici kabul yapıldığında o projeye ilişkin tutar bu hesaptan “**658- Enflasyon Düzeltmesi Zararları**” hesabına aktarılır.

697- Hesabın alacak kalanının aktarılarak proje bazında açılacak tali hesaplar düzeyinde izlendiği “**358- Yıllara Yaygın İnşaat Enflasyon Düzeltme Hesabının**” bakiyesi geçici kabule kadar bu hesapta bekletilir. Geçici kabul yapıldığında o projeye ilişkin tutar bu hesaptan “**648- Enflasyon Düzeltmesi Karları**” hesabına aktarılır.

5-) Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere enflasyon düzeltmesi işlemlerinin kayıt sırası aşağıdaki gibi olmalıdır.

Öncelikle 31.12.2003 tarihli bilançonun düzeltme işlemleri yapılarak kayıtlara alınmalıdır.

Daha sonra 01.01.2004-30.06.2004 dönemi muhasebe işlemleri kayda alınmalı ve mali tablolar hazırlanmalıdır. (Bilanço ve Gelir Tablosu)

En son işlem olarakta 30.06.2004 tarihli mali tabloların enflasyon düzeltmesi işlemleri yapılarak kayda alınması gerekmektedir. Bu işlemlerin sonucunda gelir tablosu hesaplarının açık kalması gerekmektedir.

2004 yılı ikinci geçici vergi döneminde enflasyon düzeltmesi yapılırken esas alınacak TEFE oranları aşağıdaki gibidir.

Dönem	TEFE
Aralık/2003	7.382,1
Ocak/2004	7.576,5
Şubat/2004	7.700,6
Mart/2004	7.862,2
Nisan/2004	8.070,5
Mayıs/2004	8.067,8
Haziran/2004	7.982,7

Bilgi ve gereği rica olunur.

